

Література:

1. Штясний П., Лапін М. Адаптація до зміни клімату : навч. посіб. Карпатський Інститут Розвитку Агентство сприяння сталому розвитку Карпатського регіону «ФОРЗА», 2015. 88 с.
2. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 09.05.1992 р. *Офіційний вісник України*. 2012. № 83. Ст. 3381.
3. Марущак М. І., Криницька І. Я., Руденко О. В., Габор Г. Г. Особливості зміни клімату у місті Тернопіль: чи відображають регіональні зміни глобальні процеси? *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. Тернопіль, 2017. Вип. 72. С. 62–68.
4. Climate change 2013: The Physical Science Basis. URL: <http://www.climatechange2013.org/>. (дата звернення: 26.04.2018).
5. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21.12.2010 р. № 2818-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2818-17/page> (дата звернення: 26.04.2018).
6. Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 р. № 932-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/932-2016-%D1%80> (дата звернення: 26.04.2018).
7. План заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України 06.12.2017 р. № 878-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2017-%D1%80> (дата звернення: 26.04.2018).
8. Про державний бюджет України на 2018 рік : Закон України від 07.12.2017 р. № 2246-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2246-19> (дата звернення: 26.04.2018).
9. Меморандум про взаєморозуміння між Національним агентством екологічних інвестицій України та Міністерством довкілля, суші та моря Італійської Республіки щодо співробітництва у сфері зміни клімату, розробки проектів спільного впровадження та участі в міжнародній торгівлі викидами за Кіотським протоколом до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату від 18.06.2009 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/380_041 (дата звернення: 26.04.2018).
10. Прохоренко К. А. Аксіологічні питання об'єктивації клімату в екологічному праві України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. Київ, 2011. Вип. 87. С. 71–73.

IV

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ. ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ У КОНТЕКСТІ СПРИЯННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Вапнярчук Н. М.,

старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, к. ю. н., старший науковий співробітник

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЯК ОДНА ІЗ ГАРАНТІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ПРАЦІВНИКІВ НА ОСВІТУ І ПРАЦЮ

Конституція України, визнавши людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю, встановила широкий перелік прав людини і громадянина. Особливе місце в системі цих прав займають право на освіту та право на працю.

Освіта в сучасному світі є одним із найважливіших, основних факторів економічного, соціального, культурного розвитку особистості, суспільства, держави, представляє основу його національної безпеки. Нині розвиток ринкових відносин зумовлює не лише потребу в досконалості у своїй професії, а й готовність працівника, в разі необхідності, до її зміни, опанування новими видами діяльності, спеціальностями, професіями, іноді спорідненими, а часом досить

віддаленими від попередньої. У такому контексті післядипломна освіта постає як засіб соціального захисту, адаптації працівників до швидкоплинних умов життя, самореалізації особистості, збагачення її індивідуальних здібностей та можливостей, реалізації свого права на ендогенний розвиток.

Необхідність приділяти увагу проблемі професійного розвитку персоналу стає постійною турботою роботодавця й умовою успішного та раціонального управління трудовими ресурсами в рамках конкретної організації. Таким чином, не буде перебільшенням думка про те, що високий професійний рівень кадрів є одним із головних складників економічного успіху. Тільки навчений, висококваліфікований персонал, здатен адаптуватися до всіх змін, забезпечувати високу продуктивність праці. Роль професійного навчання величезна: воно розширює кругозір працівників, дозволяє розвиватися і вдосконалювати знання, захищає від безробіття. У багатьох випадках отримання додаткової освіти є юридичною передумовою для подальшого просування по службі, кар'єрного росту. При цьому держава бере на себе зобов'язання створювати умови для повного здійснення громадянами цих прав, гарантує рівні можливості у виборі професії й роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки й перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Як бачимо, Основний Закон заклав доволі міцний фундамент для розвитку й поглиблення прав працівників на освіту і працю.

У той же час ознакою правової держави є не тільки закріплення переліку прав і свобод у Конституції та інших нормативно-правових актах держави, а це ще й діяльність державних органів по забезпеченню їх реалізації й захисту. Серед органів, які здійснюють захист прав і свобод громадян, особливо необхідно виділити органи судової влади. Так, ст. 8 Загальної декларації прав людини встановлює, що кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй Конституцією або законом. Стаття 55 Основного Закону України закріплює положення, що права та свободи людини і громадянина захищаються судом і закріплює право

кожного (громадянина України, іноземця, особи без громадянства, яка постійно або тимчасово перебуває на території України) на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Так, згідно зі ст. 124 Конституції звернутися безпосередньо до суду можуть громадяни (працівники), які вважають, що їх трудові права було порушено.

Нині Україна, на жаль, належить до числа країн, у яких кількість трудових спорів є надзвичайно великою, а будь-яких тенденцій до їх зменшення майже немає. За роки незалежності загальне число справ у судах за позовами громадян про порушення трудових прав збільшилося в декілька разів. До речі, на сьогоднішній день судовий захист трудових прав займає центральне місце серед інших форм захисту.

Проаналізувавши сучасний стан захисту трудових прав працівників в Україні та теоретичне визначення механізму такого захисту, можна дійти наступних висновків.

Судовий захист на сьогоднішній день характеризується низкою негативних моментів, як-то: (а) низький рівень виконання судових рішень; (б) порушення судами строків розгляду справ; (в) відсутність повної незалежності суду; (г) недосконалість процесуального законодавства; (д) не існує єдиної позиції щодо вирішення певних категорій справ; (е) в наявності невинуваті затримки судових розглядів; (є) правовий нігілізм суддів України; (ж) відсутність спеціалізованих трудових судів та трудового процесуального законодавства; (з) тяганина в процесі розгляду трудових судових справ; (и) факти неузгодженості законодавчого визначення трудових прав та прийнятих судових рішень, що викликаються шляхом втручання представників владних структур або корупційними діями.

Вирішення цих проблем та розроблення нового юридичного механізму підвищення ефективності й якості розгляду трудових спорів у судах не лише слугуватиме захисту трудових прав суб'єктів трудових правовідносин, а й сприятиме побудові в Україні правової соціальної держави. При цьому розробити дієвий механізм судового захисту трудових прав працівників у державі та умов для належної

реалізації конституційних прав і свобод людини слід за допомогою кодифікації трудового законодавства та реформування трудового права України. Також з метою підвищення ефективності судового захисту трудових прав працівників і з урахуванням того, що сьогодні існує багато проблем щодо вирішення місцевими загальними судами трудових спорів, необхідно створити в Україні спеціалізовану трудову юстицію. Зокрема, пропонуємо таку систему спеціалізованих трудових судів: місцеві трудові суди, апеляційні трудові суди та Вищий трудовий суд України.

При цьому важлива роль повинна бути відведена державі, яка повинна брати активну участь у вдосконаленні форм професійного зростання працівників, зокрема, у регулюванні навчання протягом усього життя, створенні всіх необхідних умов для всебічного розвитку людини, здійсненні підтримки підприємств, організацій та установ, щоб останні були зацікавлені робити інвестиції в підвищення професійного рівня своїх працівників, удосконаленні системи отримання освіти (професійно-технічної, вищої, післядипломної) та ін. Адаже забезпечення прав людини – головна мета правових систем сучасних демократичних держав. За характером і рівнем гарантованості прав можна зробити висновок про реальний стан правової системи держави. Саме за рівнем забезпечення прав людини і громадянина оцінюються ефективність діяльності органів державної влади та ступінь демократичності держави в цілому. Створення ж і функціонування всеохоплюючої системи захисту трудових прав є важливою юридичною гарантією їх забезпечення.

Іншин М. І.,

д. ю. н., професор, академік НАПрН України,

завідувач кафедри трудового права

та права соціального забезпечення

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ СПРИЯННЯ ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В ІННОВАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Україна значно відстає від країн ЄС за рівнем технологічного розвитку та продуктивністю виробництва. Більшість підприємств залишаються зі старим обладнанням, а отже не провадять інноваційної діяльності. Збереження існуючої моделі розвитку реального сектору економіки України з орієнтацією на низькотехнологічне виробництво та експорт може призвести до зниження конкурентних позицій держави і подальшого нарощування технологічного відставання від розвинутих країн [1, с. 140–141]. Саме оволодіння інноваційними соціально-економічними механізмами та їх раціональне застосування, допоможе Україні розвиватися у правильному векторі і стати розвинутою країною з високими правовими стандартами та економічними показниками.

Активізація процесів глобалізації та інформатизації світового суспільства призводить до зміни орієнтації економіки країн не стільки на експорт сировини, скільки на розробку та використання високих технологій, підготовку висококваліфікованих кадрів, розвиток інновацій та експорт інтелектуальних ресурсів. Саме країни, які мають значний науково-інтелектуальний потенціал, можуть виграти у конкурентній боротьбі, забезпечити стійке зростання конкурентоспроможності своїх економік [2, с. 40]. Так, в нинішній час становлення інноваційного суспільства найбільш перспективними суб'єктами господарської діяльності на ринку праці можна вважати тих, хто адаптується до стрімких нововведень або ж їх створює.